

NAJLEPŠE
JE DOMA
str. 5

SVEČAN
GAUDEAMUS
V
OBNOVLJENI
GIMNAZIJI
str. 7

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 23. oktobra 1997 ☉ Leto VII, št. 21

(NE)ZNANO ZAMEJSTVO

Od 7.-12. oktobra letos so se v okviru 5. sejma Gosttur v Mariboru pod tem naslovom predstavile tudi slovenske narodnostne skupnosti iz Italije, Avstrije in Madžarske. Generalni pokrovitelj projekta je bilo Ministrstvo za zunanje zadeve oziroma Urad R Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Glavni organizator pa Slavko Mežek in Agencija Agens.

V torek je bila skupna predstavitev zamejskih Slovencev in Okrogla miza o povezovanju slovenskega zamejstva s turizmom matične domovine. V sredo je bil Dan koroških Slovencev, v četrtek Dan slovenskih gostincev iz obmejnih pokrajin Italije, v petek Tržaški in rezijski dan, v soboto pa Dan porabskih Slovencev.

Udeležence okrogle mize je pozdravil tudi podpredsednik slovenske vlade **Marjan Podobnik** in državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu **Mihaela Logar**. Prvi je omenil, da je turizem v državnem proračunu za l. 1997 "skoz padel", ampak da bodo pri sestavljanju proračuna za l. 1998 bolj pazili na to pomembno panogo. Gospa državna sekretarka je dodala, da so v letošnjem proračunu tudi zamejski Slovenci "skoz padli"

Marjan Podobnik, podpredsednik slovenske vlade in dr. Alojz Križman, mariborski župan, pri porabskem razstavnem prostoru.

Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem **Jože Hirnök** je predstavil nastajajoči Informacijski in kulturni center v Monoštru - katerega glavna pokroviteljica sta predsednika Kučan in Göncz -, ki bo s svojimi gostinskimi in hotelskimi kapacitetami koristno služil tudi razvoju turizma v slovenskem Porabju.

Potem ko sta dva visoka predstavnika vlade po vpljudnih in spodbudnih pozdravih na hitrico odšla, je več razpravljalcev omenjalo, da so zdaj spet "tam", ko se zamejci med sabo pogovarjajo, ni pa

zraven kompetentnih ljudi iz Slovenije, ki bi morali vsemu temu prislusniti.

Predstavniki Slovencev iz Italije **Ace Mermolja** je povedal, da Slovenija kot matična država nima nikakršne strategije v zvezi z zamejskimi Slovenci in da bi morala investirati v zamejstvo. Eden od koroških Slovencev je poudarjal, da bi se morali tudi Slovenci v matični domovini - npr. cariniki - nekoliko "bolj slovensko" obnašati, da ne govorimo o "cool", "fool" mladini z različnimi "feelingi".

Od domačinov, udeležencev iz matične domovine,

je bil najbolj zavzet, poglobljen in samokritičen (oster človek) predstavnik Ministrstva za informiranje **Jože Osterman**, ki se je strinjal z Mermoljo, da Slovenija nima strategije. Za razliko od Mermolje pa v prvi vrsti ni poudarjal investiranja, ampak integriranje. Dotaknil se je nekdanjih promocij zamejskih Slovencev v Cankarjevem domu, ki so bile opuščene, češ da so preživele oblike, modernemu narodu nepotrebne, ker moderen narod sam vključuje sliko manjšine in jih integrira v

svojo zavest. Da pa se je izkazalo, da Slovenci ali niso moderen narod ali pa moderen narod tega ni sposoben. Po njegovem Slovenija trenutno zamejcem ne posveča niti toliko pozornosti kot pred osamosvojitvijo.

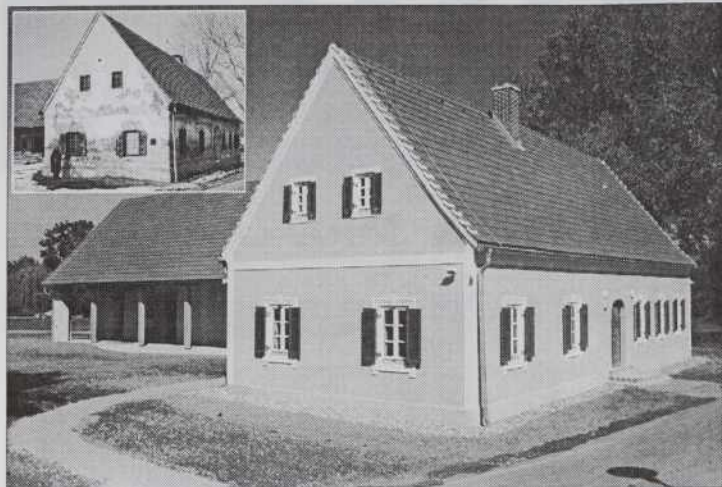
Vstopanje v EU zahteva veliko napora prav v etničnih zadevah, sicer se bo slovenska etnična meja skrčila. Ozaveščeni zamejski Slovenci so redni gostje, turisti v Sloveniji, medtem ko turistov iz Slovenije med zamejskimi Slovenci praktično ni. Niti šolarjev, čeprav bi morali biti obvezno organizirani šolski izleti v zamejstvo, turistične agencije pa z davčnimi olajšavami in ugodnimi krediti spodbujati k zamejskemu kulturnemu turizmu. Slovenija bi morala imeti tudi čim več svojih podjetij v slovenskem zamejstvu. Po Ostermanu bo z vstopanjem v EU gospodarski faktor še bolj pomemben kot zdaj. Brez tega, da se osmisli ta dejavnik, ki naj bi služil porajanju ali krepitvi slovenskega naroda na njegovih obrobni ozemljih, bo lahko pomanjkanje strategije v zvezi z zamejstvom usodno.

Pa ja ne v smislu, da bo slovensko zamejstvo še bolj neznano?

Francek Mukič

Potrna/Laafeld: Prva javna prireditev v Kulturni hiši štajerskih Slovencev

AVSTRIJA JE DOLŽNA POMAGATI ŠTAJERSKIM SLOVENCEM

V manj kot dveh letih je hiša v Potrni/Laafeldu 30 povsem spremenila svojo že zelo načeto zunanost in notranost, kajti postavljena je bila leta 1837.

Po uspehi lanski prireditvi v Potrni/Laafeldu pri avstrijski Radgoni/Bad Radkersburgu, ki je bila pod zgovornim naslovom Praznovanje ob izzvenenju poletja, je Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko poskrbelo za odmeven kulturni dogodek. V zelo lepi obnovljeni hiši, v kateri je nekaj časa živel Cankovčan doktor Avgust Pavel, prvi posredovalec kulturnih vrednot med Slovenci in Madžari, so odprli razstavo likovnih del dveh mladih ustvarjalcev, Gerharda Grossa iz Gradca in Boruta Popenka iz Maribora.

Hišo v Potrni/Laafeldu so obnavljali manj kot dve leti, postala bo, o tem ni dvoma, pomembno kulturno žarišče štajerskih Slovencev. Obnova je veljala tri milijone in pol šilingov (52,5 milijona forintov). Kulturno hišo štajerskih Slovencev pa bodo uradno odprli aprila prihodnje leto, naslednja prireditev, zopet likovna razstava, je napovedana za prihodnji mesec.

Otvoritev likovne razstave je bila dobro obiskana, žal je bilo med obiskovalci zelo malo Slovencev iz domačega kraja in okoliških vasi. Obiskovalka iz bližnje Gorice, za katero vedo, da je članica Kulturnega društva člen 7, je povedala, da je ves dan zvonil telefon; ko je slušalko dvignila, je bilo slišati program slovenskega radia, zveča pa je bila kmalu prekinjena. V tem tiči vzrok, zakaj štajerski Slovenci ne upajo na prireditev, ki nosijo slovenski ali dvojezični slovensko-avstrijski predznak.

Eno je seveda teoretična demokracija, s katero se ponša Avstrija, drugo pa odnos do manjšine, ki je desetletja ni maral nihče, ne država, v kateri živi, niti sosednja Slovenija. Ampak "Avstrija je dolžna pomagati štajerskim Slovencem enako kot vsem ostalim manjšinam, ker so vključeni v državno pogodbo in zakone. Pomemben je bil odločilen korak domačinov, ki je zdaj narejen," pravi dr. Karel Smolle, izvrsten poznavalec manjšinskih razmer. Na vprašanje, kako ocenjuje

je odločil Mihael Petrovič, sodelavec za kulturo, izbral je dva mlada umetnika, ki se uveljavljata v domačih in mednarodnih okoljih, "Na ta način izpričujemo svoj odnos do povezovanja ljudi in umetnikov z obeh strani meje," pravi Branko Lenart, ki našteje tri pomembne cilje društva: prvi cilj je uvajanje dopolnilnega slovenskega pouka, kar jim je uspelo dokaj dobro, drugi je uresničen z obnovo hiše v Potrni/Laafeldu, tretji cilj pa je v nenehnem prizadevanju, da

naprej. Zato mislim, da ne bo tako hitro pet čez dvanajst," je čas, ki ga uravnavajo in živijo štajerski Slovenci označil koroški Slovenec dr. Karel Smolle.

"Zadovoljni smo, da nam je v nekaj manj kot dveh letih uspelo to hišo obnoviti. Hiša je bila v zelo slabem stanju." O izboru razstavjalcev se

Umetnika in predsednik Branko Lenart ter sodelavec za kulturo Mihael Petrovič ob otvoritvi razstave. Borut Popenko je svoje delo poimenoval *Cez tihe vode derejo glasovi*, Gerard Gross pa manifest *Laafeld/Potrna 97*.

prvo prireditev v Kulturni hiši štajerskih Slovencev, pa je povedal, da to ni samo praznik te manjšine ampak tudi koroških Slovencev in vseh manjšin v Avstriji.

"Štajerski Slovenci so rekli: uro bomo malo ustavili, teh zadnjih pet minut pred dvanajst so izrabili za ureditev te hiše, in zdaj lahko teče ura

bodo štajerski Slovenci postali tudi uradno priznana manjšina v Avstriji. "To vprašanje zdaj obravnavajo in upam, da bomo še to jesen sprejeti v nov svet koroških Slovencev ali pa bomo imeli svoj svet," je prepričan Branko Lenart.

eR

SREČANJE NARODNOSTNIH KNJIŽNIČARJEV

Mestna knjižnica v Monoštru posebej v zadnjih nekaj letih posveča veliko pozornosti knjižničnemu fondu v slovenščini - materinem jeziku slovenske manjšine v Porabju. Pri tem ji strokovno in finančno izdatno pomaga Pokrajinska in študijska knjižnica iz Murske Sobotice. Razen nabave knjig pa so pomembna tudi strokovna srečanja narodnostnih knjižničarjev; na njih se le-ti seznanjajo z novostmi v svoji stroki, izmenjajo izkušnje in se pogovorijo o nadaljnjem sodelovanju.

Eno takih srečanj je potekalo 6. oktobra v Monoštru. Na njem so se zbrali narodnostni knjižničarji iz Porabja in narodnostno mešanega območja Prekmurja. Najprej je predstavnica Centralne županijske knjižnice iz Sombotela predstavila desetletja trajajoče dobro sodelovanje med svojo ter murskosobotsko knjižnico. Ne le izmenjava knjig, tudi veliko strokovnih posvetovanj, izobraževanj in celo nastanek skupnega zbornika so sadovi tega bogatega sodelovanja.

Zvedeli smo tudi veliko zanimivega o monoštrski knjižnici in njenem delovanju v mreži narodnostnih vaških knjižnic v Porabju. Po predstavitvah je sledil razgovor, na osnovi katerega smo prišli do zanimivih ugotovitev.

Prva taka je, da matična Slovenija veliko bolj skrbi za dopolnjevanje knjižnega fonda narodnostnih knjižnic v Porabju kot matična Madžarska za narodnostne knjižnice v Prekmurju. Pritok knjig, po besedah knjižničark madžarske narodnosti iz Prekmurja, je skromen, ni informiranja o novostih, posebej zapostavljene pa so knjižnice na dvojezičnih šolah. Madžarsko prosvetno ministrstvo jim praktično ne omogoča ničesar, komunikacija je otežena, šole se morajo znajti vsaka po svojih zmožnostih. Skratka, manjka nekdo - svetovalec za dvojezično šolstvo iz matične države - ki bi te stvari koordiniral... In zakaj ni takega svetovalca? Tisti, ki smo bolje obveščeni in poznamo zgodovino, vemo, da je taka možnost bila madžarski manjšini pred leti ponujena in z njihove strani zavrnjena... Nedorečene zadeve torej moramo/morajo začet razčistiti pri sebi...

Na popoldanski del srečanja so bili povabljeni tudi učitelji slovenskega jezika s porabskih narodnostnih šol. Predstavnika murskosoboške študijske knjižnice sta jim predstavila različne slovenske otroške in mladinske časopise in revije, ki jih lahko naročijo za potrebe knjižic; tudi tu moram omeniti, da za potrebe šol po raznih revijah, predvsem otroških in mladinskih, vzorno skrbi slovensko šolsko ministrstvo, ki plačuje naročnino za veliko število periodike, ki prihaja na porabske šole. Porabske knjižnice pa bodo odslej še bolje založene z zanimivim slovenskim tiskom.

Udeleženci srečanja so si za konec ogledali še dve porabski narodnostni knjižnici in si obljubili, da bo takih strokovnih srečanj v prihodnje še več, kajti vsem so zelo potrebna.

Valerija Perger

Monošter, 15. oktober. V organizaciji Madžarske akademije znanosti, Državnega statističnega urada, občine Monošter je potekal znanstveni posvet o regiji v okolici Monoštra. Največ pozornosti je pritegnil s svojim predavanjem prof. dr. József Kovacsics, ki je predstavil demografske spremembe na tem območju od obdobja Arpadovičev do danes. Marija Kozar je predavala o Slovencih in njihovih stikih z ostalimi ljudstvi na tem območju, dr. György Zielbauer o Nemcih v okolici Monoštra.

PRVA POVEST

žina more po svejti. Pavel odide za pastira, Janez za peka v Trst, mati služiti na Štajersko. Paveli dobri lidgé pomagajo, pa se vönavči za duhovnika, tak ka na slejndne eške püšpek grata.

Gnauk pride k njemi eden bogati človek, pa ga prosi, naj gorpoiške njegovoga betežnoga padaša. Gda ta padaš ozdravi, odide ž njim na Štajersko, gde sreča svojo mater, pa go sebov vzeme na püšpekijo.

Brat Janez je pa v Trsti najšo palacko, pa je nazaj dau tistoma, šteri je zgübo. Zato ga je tisti bogati gospaud odpelo s sebov na Francusko. Tü spozna bogatoga gospauda čer, s štero se ž skor oženi. Nevoškene lidge pa ma v žepko skrijejo palacko, liki če bi što vkradniti. V vauzo ga zaprejo pa ga že skor gorobejsijo - gda nevoškene pojep v senjaj vöpovej, ka je un biu lopov. Njega obejsijo, Janez pa se oženi.

Oča Franc dosta trpi kak sodak, eške bole pa kak rob (rabszolga) v Alžiriji i Merki. Od toga ga rejši tisti general, šteroma je un življenje rejšo, gda je biu sodak. Deta nazaj na Francusko, pa prideta na gostüvanje, gde je mladoženec sin Janez. Tak se srečata oča pa sin. Snejin oča je pozno Pavla i njim pravo, ka mati pa pri njemi živi. Tak se je držina na konci pá srečala i veselo i bogato živela tadale.

Cigler je s tau pripovestjo sto pokazati, ka **dobri lidam je njina dobrauta poplačana, lagvi pa dobijo svoj štraf.**

Marija Kozar

POZVANJE IZ BELTINEC

Dolnjeseñiška slovenska samouprava je te dni sploj lepo pozvanje dobila iz Beltinec od župana in od ravnateljice vrtca od Mire Šömen. 3. oktobra so držali svečano otvoritev otroških jaslic in novih prostorov vrtca. Na vabili je etak pisalo:

"Lepo je živeti z otroki. Zaradi njihove iskrenosti, neposrednosti, igrivosti in veselja, nam ni žal časa, naporov, odrekanja, premagovanja. Ob njih vidimo prave vrednosti življenja, Lepo nam je, ko živimo skupaj!"

Dolnjeseñiška slovenska samouprava je že 1996. leta - na II. slovenski kulturni den - pozvala iz Beltincec malčke v vrtce na D. Senik. Od tistoga srečanja smo tistoga reda že pisali. Od D. Seniške slovenske samouprave so se napotili v Beltince Števan Sukič, predsednik samouprave,

Laslo Bajzek, člen samouprave, z nami je bila Marija Čato, varuška vrtca z D. Senika. Sploj lepo so nas sprejeli, sam župan Jožef Kavaš in ravnateljica Mira Šömen so nas pozdravili. Kakšo velko veselje

je njigvi vrtec etakši postano. Buma sapa je stanila našim predstavnikom, gda so vidli te lejpi vrtec. Če si mislimo na naš mali vrtec, moremo priznati, da smo daleč od te kvalitete. Skoz smo čutili poštenje, pri-

je pa bilau se srečati s tistimi vzgojiteljicami, štere so z malčki bile na D. Seniki - z Erno pa Metko - tou bi žmetno bilau povedati.

Na otvoritvi smo bogati, topel, lep program vidli od mlajšov, lejpe besede čüli od tisti, ki so dosegnili, ka

jateljstvo in tau tü, da so kreda nam gdakoli pomagati. Tak, ka so nas na drugo leto sprtoletji pozvali k njim z našimi mlajši. D. Seniška samouprava je kreda tadala tü pomagati pri tom sodelovanju.

I.B.

Pismo iz Sobote

POSTELA

Gnes san stano tak rano, ka je ške nouč spala, ge san pa že najbolje delo. Te pa po par vöräj, gda san meu güžino, te po tiston san tak sneni grato, ka san se čistak zarejsan za lübo v svojo postelo. Samo ške na njou san mislo. Meu san jo pred očami, kak me tak mejka pa toplá čaka, aj se na njou lejžen, una pa de me zibala, zibala, ge mo spau in spau in spau. Nigdar se mi moja postela nej tak vidla in nigdar mi nej tak falila kak glj gnes. Če bi mi stoj pravo kaj lagvogva o mojoj posteli, znan bi se zbila, zato ka moja postela je najlepša in najboukša.

Dobro, nemo se zdaj korju z nikon. Vej znan, ka je vsikšomi njegova postela najboukša in ka se v svojoj posteli najboukše spi, tak bar pravijo. Ali, glj tou, kak pravijo, ka se v svojoj posteli najboukše spi, tou glj ne more biti istina. Če bi tou istina bijla, te ne bi moški pa

ženske vse vkrjž prejk ploutov skakali. Če bi tou rejsan istina bijla, te si edne moški ne bi brodo, kak bi prej faj bilou skoučiti v njeno postelo. Pa če bi tou tak bilou, te si niena ženska ne bi brodila, ka bi dobro bilou v njegovoj posteli. Ali, ka moremo. Mogouče nan glj zatou dišijo druge poste, ka te svojo ške bole radi mamu.

Vej meni večer moja postela ne diši najbolje. Li pa li se mi ne da spati. Pa ške tisto bi pogledno na televiziji, pa ške k toumi sousidi bi rad pogledno, pa ške malo v krmčmu, pa te ške malo tistoga pa ovoga, li nej spati. Te vgojno, gda pa trbej gori stanoti, te se pa tak za postelo držin, kak če bi bijla najbolje svejta stvar na toj zemli.

Kak niena stvar neje večna, tak je s postelami tö. Vej pravijo, ka mora postela človeka vödržati. Ali časi so takši, ka fabrike takše poste, gnesden delajo, ka vödržijo eno deset lej, te pa palik trbej nouvo pos-

telo küpiti. Vej če bi takše poste, delali, ka bi človekovo življenje vödržale, te bi fabrike, ka poste, delajo, brž vrag vzeu.

Nej dugo nazaj je moja tašča Regina, trno čedna ženska, küpüvala nouvo postelo. Vej je tista njena stara ške nej bijla za ta ličiti, čüla pa je, ka se nikše nouve poste, dobijo, takše bole moderne. Tak je te rejsan ojidla po bautaj, sprobavala vsikšo postelo, ka so jih meli, glejdala cejne in brodila, stera bi za njou najboukša bijla. Ške mene je gonila s sebov in te san mogo tan v bautaj ležati na postelaj in njoj gučati, kak se počütin. Tou je trpelo tak dugo, dokejč san nej na ednoj zaspo, kak če bi me stoj bujo. Una pa me samo tan njala, ge san pa spau in spau, dokejč so nej zaperali baute. Te me je prejen bautaš zbüdo in se mi prav lipou zahvalo, ka san tan spau. Skur vsikši je ranč takšo postelo küpo, na steroy san ge tak sladko spau, samo moja tašča Regina, trno čedna ženska, ma ške itak svojo staro postelo.

MIKI

OD SLOVENIJE...

SLOVENIJA ČLANICA VARNOSTNEGA SVETA

V New Yorku so v okviru 52. zasedanja Generalne skupščine Združenih narodov Slovenijo na tajnem glasovanju s 140-imi glasovi izvolili za eno od 5-ih novih nestalnih članic 15-članskega Varnostnega sveta ZN. To mesto bo zasedala v letih 1998 in 1999. V vzhodnoevropski skupini se je za nestalni sedež potegovala še Makedonija, Belorusija pa se je kandidaturi odrekla. Ostale izvoljene štiri nestalne članice Varnostnega sveta ZN so Brazilija iz latinsko-ameriške skupine, iz skupine azijskih in afriških držav pa Gambija, Gabon in Bahrein.

DO KONCA SEPTEMBRA SKORAJ 220.000 GOSTOV

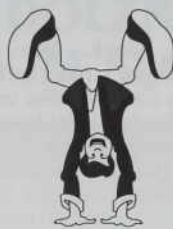
V hotelih slovenskih naravnih zdravilišč je v prvih devetih mesecih letos letovalo 217.669 gostov, kar je za šest odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Za hotelski dopust v zdraviliščih se je odločilo 136.130 domačih gostov, kar je za odstotek več kot v prvih devetih mesecih lani, v enakem primerjalnem obdobju pa se je število tujih gostov povečalo za 14 odstotkov, na 81.539.

Največ turistov so gostili v hotelih Atomskih Toplic, na drugem mestu je Rogaška Slatina sledijo pa Terme Catež, Moravske Toplice, Terme Portorož in Zdravilišče Radenci.

SLOVENSKI UMETNIKI V ZDA

Pet slovenskih pesnikov in pisateljev - Andrej Blatnik, Brane Mozetič, Boris A. Novak, Drago Jančar in Tomaz Salamun - je bilo v začetku oktobra na bralni turneji po več literarnih ustanovah in univerzah na vzhodni obali ZDA. V enem najuglednejših newyorških prostorov za predstavljanje književnosti - The Poets' House - je omenjene avtorje predstavila ameriška pesnica Phillis Levin. Peterica avtorjev je svoja dela predstavila tudi v Kongresni knjižnici v Washingtonu, kjer so branje v slovensčini posneli za knjižnične arhive.

Jajjaa!?!?

Vej pa don nej?!?

Meč-ia(r). Slovaški ministrski predsednik Mečiar pravi, ka prej slovačke novine dosta več penaz prislūžijo s tem, ka njegov kejnp nutri v novine dejvajo, kak pa do mogli porce plačati zavolo aska. Zđaj so pa te pri liberalnaj novinaj SME pravili, ka je tau rejsan nepošteno, tak graubov vōponūcati Mečiaru lejpi obraz, zato uni aucigamau nedo nepošteni, pa nedo nutri dejvali kejnp od njenoga voditela. - *Bar de bi se vogrski novinari tō kaj navčili od slovački novinarov!*

Klejš(ke). Nikši gazda je pripelo k padari enoga maloga psa, ka prej klejš

S KLEJŠKAMI PRAUTI KLEJŠAM?

má, pa uni so ga doma že strašno dosta probali vōzeti pa se jim je nej posrečilo. Vsefele so šrajfali, depa klejš nej sto vōpritti. Tau je tō tmok čüdno, ka se je od klejša glava tō nej nut vtrgnila, če rejsan so vsefele probali. Te pa se je padari špajnsno vidlo, ka gda je z rokauv probo prauti tpsi črvej segniti, te je pes vsigder cvilo. Naslednje se ma je don posrečilo, pa je te vūdo, ka nin nikšoga klejša nega. "Čedni" gazdange so psovi cecek steli vōskūbniti, mislili so, ka je tisto tam en lejpi velki klejš. - *Eške dobro, ka so klejške nej nūcali.*

Redeča pamet. Autoške z redečimi autonami skrb mejte! Vogrske zavarovalnice (biztosítók) več ne vejo, ka bi vōzmislile, ka bi od lūstva leko eške malo penaz nutri pobrale. Zđaj prej tau špekolejrajo, ka bi naj tisti, šteri redeče autone majo, več plačūvali. V zavarovalnicaj prej majo takšo statistiko, ka redeči

autonge več škode pa kvari naredijo, kak drugi. - *Zđaj že stokoli kakoli leko laža na Vogrskom, pa ranč redeči ne grata?*

Siva pamet. Na Vogrskom v zadnjom cajti preveč dosta autonov vkradnje, od šteri policija samo 6 procentov najde. Zđaj so te dobri sivi podje tak dugo štonderali, ka so gor prišli, kak leko zgrabijo tauvane. Autoške, šteri že tak 6 ali 7 fele pravíc morejo pri sebi meti, od januara dobijo eške en registracijski papér (törzskönyv), Zatoga pape-ra volo prej bole žmetno baude autone vkradniti. V te mali knjigaj nika drugoga nede nutri, kak zđaj mamō že nutri spisano v prometni knjizici (forgalmi). - *Zđaj so te drugi nauri, ali pa nas majo za norce?*

Zazrankoma v parlamentu, zadvečarka na barikadaj. Gospa podpredsednica parlamenta si zato vsigder nika vōnajde, naj bi cejli rosag o njej gučo. Etognauk je pravla,

ka je zadnji velki vogrski političar būu Matjaž krao, zđaj pa una. Kak drugi človek v parlamentu je dužna skrb meti naj se na Vogrskom vse tak dela, kak se šika v demokraciji. Zato ka dosta viššnje energije ma, zđaj ranč strajk organizera prauti vladi (kormány) pa parlamentu... - *Njej se eške naslednje posreči, ka sebé za svoje ulase vō z blate potegne...*

Podpisov kak smetke. V zadnjom cajti ništarni političari z lidami pá vsefele dajo podpišūvati, samo naj bi njina politična kariera cvetela. Gda zberejo telko pa telko podpisov, te pravijo: vidite, tū je istina, lūstvo se ne more zmejšati. - *V začetki 30-aj lejtaj, gda je bila velka gospodarska kriza, so v Budapešti več 10 gazarō podpisov zbrali, ka naj vlada gorzdigne penzijo ženi od Neznanoga vojaka (Ismeretlen katona).*

Fr.M.

VRASTVO

Gnesden je rejdko pa srečen tisti človek, komi nej trbej vrastvo nūcati. Sploj pa toga reda, gda tak šegau mamō povedati, ka je sploj dosta lūdi betežno, nej cejlak zdravō. lnda svejta je lūstvo nej nūcalo telko vnaugo vrastva kak gnes. Njali so se na naravo, sami so se vračili z različnimi rastlinami (nővényekkel). Toga reda že tau tū vsebola naprej de, depa zatok se nej trbej bojati, da bi fabrike, štere delajo vrastvo, zaprli. Nej nam trbej več nazaj pogledniti, samo kumaj deset lejt, gda smo se nika sploj lagvoga navčili. Tistoga reda je vlada (kormány) tak mislila, da lūdam de napomoč s tejm, če do vrastvo fal davali. Mislim, vsi se spominamo na tiste cajte, gda je 10 tablet Algopirina dva forinta koštalo. Pa tak fal je bilau drugō vrastvo tū. Kak so lejta naprej šle, vsebole smo se k tomī vcuj vzeli pa je vrastvo v naši očaj nej melo prave vrejdnosti. Nateltja nej, ka je vsakši emo doma edno malo patejko. Gda smo pa tau patejko skauz poglednili smo na smetja lūčali takšo vrastvo, ka smo več nej nūcali, od šteroga smo mislili, ka je že staro.

Ovak smo tū nej šparali z vrastvom. Če nas je, povejmo, glava bolela, hajde dveje, tri tablete smo edno za drugim doj zagnali. Pa gor na tau so prišli tisti cajti tū, gda smo brez recepta že tū dobili vrastvo. Etak je nišče nej kontrolero, ka delamo s tistimi tableti. Čedno je nūcamo ali pa nej. Tau tū znamo, da je vrastvo pri ednom tali za tau, da bi nas vračilo, liki moremo znati, da je vrastvo na drugom tali čemer. Etak smo si sami not davali dugo lejt fal čemer, če rejsan tū pa tam nas je vračilo tū.

Cajti so šli tadala, smo drugo nej čūli, ka prej eno vrastva zdignejo. Tak dugo so zdigavali, ka človek žmetno zračuna, ka je edno vrastvo kelkokrat gratalo dragšo. Stoj

bi leko tau tū pravo, ka dobro je tak, zđaj dūnok lūdje nedo talūčali pa zapravvali drago vrastvo. Pa gor na tau nedo geli telko čemera tū nej.

Ka je istina, je istina. Rejsan je tak, dapa ovak tū. Cajti za naše privatne patejke so rejsan minauli.

Nej dugo sam pripovedjala z nekakim pa mi je pravo, ka je prej zatok tau vrazžo delo. Če ga je prva glava bolela, je notzveu edno, dveje, ali če je nej enjala, tri tablete. Zđaj, če ga glava boli, pau tablete si vzema. Pa začūdo, te pau tablete ma tū pomagā. Rejdko, ka nej. Etak pa 10 tablet dugo vōdrži. More, zatok ka je strašno drago. Človek tau ne zandolej. Nekak drūgi mi je pa gučo, ka je v špitala prišo, vrastvo, ka more vsakši den brati, si je sam mogo nesti. Tam so ma tau vrastvo nej dali, nej kak gnauksvejta, gda si sam pravo, kakšo vrastvo nūcaš pa so ti ta postavili.

Dobro je zatok eške tistim, ki včasim, včasim, gda je glava boli ali kakši zaub, pau tablete vzemejo. Tisto zatok nikak vōplača človek. Gestemo pa takši, šteri vsakši den beremo dva, tri, štiri fele vrastva. Vōnjati je nevarno štero koli. Tisti zatok vsakši mejsac pogledavamo svojo malo patejko, kelko tablet je eške doma, gda de nam pa trbelo po vrastvo titi. Steri so v penziji, si tak not vtalajo, ka te dejo po vrastvo, gda penzijo dobijo. Gda vrastvo na eden mejsec vōplačajo, ka ostane, tisto leko ponūcajo. Nistarnim je te račun sploj visek. Visek je zatok tū, ka je penzija nizka.

Tak vōgleda, ka nas te moderni svejt zatok vse navči. Med drugim leko merno povejmo, ka je gnesden vrastvo tak drago kak čemer.

I. B.

NAJLEPŠE JE DOMA

V naši novinaj na tauj strani največkrat od slovenski držinaj kaj pišemo. Držine so pa nej gnake. Gestejo velke pa menkse, če pa der človek v ednom rami ednoga samoga človeka najde, on je tū "držina". Itak je pa lepše, gde sta dva. Edno takšo malo držino sam gor poiskala na G. Seniki, ka bi si malo zgučavali, kak je gnauksvejta bilau pa ka vse leko čakamo.

V ednoj držini je najbole tau potrejbno, naj človek ma mir, zdravje pa naj se razmejo. Vse drugo pa te zatok človek pripravi.

Marika Wachter pa njeni sin **Gabi Wachter** blūzi poštija mata lejpi modemi ram. Vert, pokojni Jožef Wachter, ji je mladi naveke tūj njau. Tau leko naprej povejmo od te male držine, da so oni nej samo zase, liki za ves so tū napona delati tau pa tisto. Pa te ešče ne smejmo pozabiti Marikino mater, Ano Grebenar, ki so tū vsepovsedik tam bili, gde se je kaj godilo. Škoda, ka so oni več tū nej med nami. **Marika, če malo tanzaj poglednaš tak 15-20 lejt, ka vse ti na pamet pride?**

"Vsakši človek ma svojo usodo. Če na našo nazaj mislim, té lejta so buma nej leke bile. Pokojnoga moža oča so 1956. leta tūj njali nji, te je on bio 6 lejt star. Že sva oženjeniva bila, gda sva se najoprvin srečala z njimi v Murski Soboti. Ovak so nama pa mlada lejta tak šle, kak tistoga reda vsakšomi mladomi. Mladiva sva ram zozidala, spoj dosta dela sva obredila. Dosta vse takšo pa je vcuj prišlo, ka, če bi vōostalo, bi gnes ešče bola lekoga srca bila."

Dosta vse te je zaojldo, ka bi leko vōostalo. Depa tak mislim, ka je nika lejpora tū bilau.

"Dosta sam trpela za tau, da bi leko deco mejla. Po cajti, po nistarnom trpljenji smo pa v svojom žitki rejdko tak srečni bili, kak te, gda se je Gabi naraudo. Tistoga reda je ram kreda grato pa kak malo dejte smo ga že v nauvo hišo prinesli. Samo, ka je žitek

nam nej z dvōmi rokami talo dobro. Gda je dejte kumaj 3 mejece staro bilau, sam obetežala, pa morem povedati, ka sam ešče gnes nej načista ozdravila."

Ge sam vaja z možaum tak spoznala, ka sta v pevskem zbori spejvala. Pa z vami vred je spejvo v zbori tvoj brat, Feri Grebenar pa njegva žena Marika. Ka je vama znamenūvo pevski zbor, kakše spomine maš od tisti cajtov?

"Za nistarni zrokov volo sam malo lejpora zadobila v svojom življenji. Liki če bi nej ojdla spejvat, bi spoj "srmačka" bila. Najlepši spomini so mi iz tisti lejt, gda smo spejvali. Ojdli smo, leko povejmo, po cejllo Europi. Feri, moj brat, zdaj s svojo držinov na Rátóti žive, liki če pride malo nas poglednit, nigdar tak nega, ka bi nej gučali od spejvanja, od tisti 10-15 lejt, ka smo zadobili z zborom."

Gnes si tū nej ostala brez spejvanja. V cerkvenom zbori že dugo lejt spejvaš. Nej si si mislila na tau, da bi prišla nazaj v zbor A. Pavel?

"Spjoj rada spejvam v cerkvenom zbori. Tau mi je najlepše, ka se vse več lejpi slovenski sveti pesmi navčimo od tistoga mau, ka je slovenska meša. Po mojom so slovenske svete pesmi staukrat lepše kak vogrške. Ka bi nazaj v te drugi zbor staučila, mi je že napameti ojdlo. Če de mi zdravje služilo, se ma zgoditi tau tū."

Morem se z nistarnimi misli spominjati na tvojo mater tū. Človek ne more pozabiti nji. Povejmo, gda so baur vozili, kak so zašpili čaralico ali gda so pred

nistarnimi lejntami trgatev držali v vesi, kakša ciganjica so bili.

"Moja mati so koražna ženska bili, pa so ja nej vōostali nin nej, gde se je kaj veselo godilo. Nas, deco, so tū tak včili pa pošilali na takše. Meli smo od koga erbati tau žilo, ka človek za ves kaj tū leko napravi. Te koraž so moja mati do smrti nej tak njali. Nji so kakoli leko prosili, so naprajli. Nej gnauc pa dvakrat so pekli fajm perece drugim, različnim gostom. Nej so šanalivali trūde."

Povedla si, da si se na svejti nikomi nej tak radiūvala, kak malomi Gabini, šteri je gnes že 18 lejt star. Že je v službi, pa ka je zate najlepše, doma je pri tebi.

"Baugi vala sam zadobila, da je zraso pa je na gnes že v službi. Baugi vala, da smo meli, sam mejla mauč ga dati vōnavčiti. Ka je tūj doma, njemi je tū tau najvekšo veselje."

Gabi, ka ti na tau pojevš?

"Vse je tak, kak mama pravi. Zame je najlepše doma, tūj na G. Seniki, tūj v Porabji, gde Baugi vala službo tū ma."

Spjoj mladi si, depa že 5 lejt si člen pevskomi zbori. V vesi si aktiven pri gasilcaj, pri športi, pa vsepovedik, gde se kaj godi. Kak tau ladaš pa kak si lado, gda si na

kedem samo gnauc doma bio?

"Po 8. klasi sam odišo v Sombotel v kmetijsko srednjo šaulo, včiu sam se za djagara. Letos sam maturero, mam "maštrijo" v rokaj pa srednjo šaulo tū. Ka je pa najlepše, sam včasim daubo služ v svojoj maštriji. Djagar sam. V cejlom Porabji sva dva, mava na skrbi 6000 hektarov gošče. Če je človek mladi pa šče pa kaj rad tū ma, vse leko dosegne."

Praviš, ka v Porabji maš službo. Z ljudami tū maš delo, z našimi slovenskimi ljudami?

"Mojo delo je med drugim, da šacamo tisti kvar, ka divjačina pavrom napravi. Spjoj je fanj, ka, gda, povejmo, demo k kakšomi pavri, pa se ge vsigdar slovenski poklaunim, je že nej tak strašno opraviti tau delo. Slovenska rejč nas skrajek prnese eden k drugomi."

Čūla sam pa, ka si nej dugo napravo izpit za slovenski jezik. Zakoj je tebi tau potrebno?

"Ge bi tau vsakšomi naprej spiso, šteri se je v osnovnoj šauli včijo slovenščino. Ge se vūpam, da de se za slovenski jezik potrejba kazala. Ešče se tau tū vūpam, da za toga volo vcuj k plači kaj človek leko dobi. Tau bi bilau normalno. Če de mogoče, mo delo iz slovenščine izpate naprej. Tau si tū premišlavam, da mo se za svojo maštrijo tū tadala včijo, bola visike šaule opravo. Odtec pa ušo nikam nemo. Tū mi je najlepše."

Dobro je bilau poslušati njija. Marika je ešče telko povedla: "Spjoj radi smo, ka dobivamo Porabje novine. Vse vōprštemo z nji, vkūp je klademo, pa po nistarni cajti si je znauvič v roke gemlemo pa štemo. Ka se pa tiče kaj delati za ves, je po mojem vrejdn. Tau zatok znam, ka so mojo mater dosti poglednili, gda je betežna bila. Samo se leko vsem tistim lepau zavalim, steri so ji tiste žmetne dni pa vōre s tejm polepšali."

I. Barber

... DO MADŽARŠKE

PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI

Konec septembra je potekalo v Murski Soboti tekmovanje, na katerem so preverjali pripravljenost reševalnih ekip ter ekip prve pomoči. Na preverjanje so povabili tudi ekipe Civilne zaščite iz Železne ter Zalske županije. Železno županijo je zastopala ekipa iz Monoštra (Margita Čuk pov., Tibor Huszár ml. nam. pov., Ferenc Domiter, Tibor Huszár, Tibor Merkli, Jenő Molnár), ki je zasedla 8. mesto. Najbolj so se izkazali Hodošani.

SIMPOZIJ V BUDIMPEŠTI

Košičev sklad in Oddelek za slovensko filologijo Filozofske fakultete Univerze Eötvös Loránd v Budimpešti organizirata simpozij z naslovom Slovensko-madžarski jezikovni in književni stiki od Košiča do danes. Simpozij bo 7. novembra v prostorih Filozofske fakultete. Po letnih predavanjih bodo strokovnjaki delali v dveh sekcijah, v jezikovni in literarni. Med predavatelji najdemo več priznanih madžarskih in slovenskih strokovnjakov (Martina Orožen, Zinka Zorko, István Fried, István Nyomárkay).

REVIIJA MANJŠINSKIH KULTURNIH SKUPIN

Mestni kulturni center v Monoštru organizira 8. novembra Revijo manjšinskih kulturnih skupin ob tromaji. Na revijo so povabili slovenske in nemške skupine iz okolice Monoštra ter skupine iz Slovenije in Avstrije. Revija se bo začela ob 17. uri v gledališki dvorani.

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem vabi ljubitelje zborovskega petja 25. oktobra ob 18. uri v Sakalovca, kjer bosta nastopila zbor iz Slovenije (Lipa zelenela je iz Ljubljane ter mešani pevski zbor iz Divače).

POSREDOVANJE SLOVENSKEGA JEZIKA PREKO KOMUNIKATIVNE METODE

S porabskimi učitelji slovenskega jezika že nekaj časa vztrajno iščemo načine in metode, kako pouk jezika narediti čim bolj pester, zanimiv in učinkovit. Pomemben del teh iskanj so tudi izobraževanja učiteljev, na katera vabimo različne predavatelje; prvo izobraževanje v letošnjem šolskem letu je potekalo 10. oktobra 1997, v dvorani Zveze Slovencev v Monoštru. Kot predavateljica nas je na naše veliko veselje počastila s

delavo zgodbe začenjam s tako imenovano TPR-ovjo (total physical response - popolna telesna reakcija), pravi predavateljica. Potem sledijo naslednje faze, ki so jih udeleženci spoznavali v drugem delu pedagoške delavnice ob eni izmed predstavljanih zgodb v gradivu, zgodbi o Miški Miji.

Gospa Rezika nam je predstavila še nekatere svoje učne pripomočke, predvsem igralne karte, prav tako izjemnega pomena za

svojim obiskom **gospa Rezika Iskra**, dvojezična učiteljica z avstrijske Koroške, prizadevna avtorica številnih dragocenih učnih pripomočkov, naša dobra prijateljica; njene zanimive in sodobne ideje o pouku manjšinskega jezika z drobnimi, a zanesljivimi koraki vstopajo tudi v naše porabske učilnice.

Izobraževanje je bilo zamišljeno kot celodnevna pedagoška delavnica, na kateri bi gospa Rezika predstavila svoj novi učni pripomoček, obdelave besedil s pomočjo delovnih listov, s skupnim naslovom Kažem, skačem, govorim, igraje se slovenščine učim! in podnaslovom Posredovanje slovenskega jezika po komunikativni metodi; učni pripomoček je izšel pred nekaj dnevi v založbi koroškega Strokovnega pedagoškega združenja.

V prvem delu pedagoške delavnice so se učitelji seznanjali z različnimi igrami, ki bi naj kot popolna psihofizična priprava uvajale nov način jezikovnega pouka. "Pri obdelavi zgodb me vodi jezikovno-didaktično načelo, da je treba najprej aktivirati telo, potem glas in nazadnje jezik. Zato ob-

jezikovni pouk. To so sodobna in privlačna učila, ob katerih uživajo učenci in učitelji, hkrati pa se učenci veliko naučijo. Upam, da bodo vsi ti pripomočki in prizadevanja predavateljev, svetovalcev in še koga obrodili pozitivne sadove v porabskih šolah... Pedagoška delavnica s koroško gostjo nam je dala veliko novih, dragocenih znanj in spoznanj, škoda le, da se našim učiteljem vedno nekako muči in ne izkoristijo tako dragocene priložnosti... Sicer pa tudi za to mora dozoreti čas, kajti pozitiven odnos do lastne zrelosti in odgovornosti ne pride kar čez noč... Iskrena zahvala gospe Reziki za vse, kar smo ta dan novega zvedeli in odkrili, prav tako ji želimo še veliko uspehov pri njenem požrtvovalnem delu v dvojezični šoli na Koroškem - zibelki slovenstva!

Prav tako prisrčna zahvala velja Zvezi Slovencev, ki je našo pedagoško delavnico sponzorirala.

Naj zaključim ta zapis z odlomkom iz uvoda v nov učni pripomoček gospe Rezike Iskra; njene besede namreč naj spodbudijo vse, ki se v porabskih šolah trudijo ohranjati slovenščino pri mla-

dem rodu, obenem pa odzvenijo črne misli o nesmiselnosti takega početja:

"V osemdesetih letih me poučevanje slovenščine ni več veselilo in zadovoljilo, ker sem čutila, da pouk ni bil dovolj učinkovit. Predznanje slovenskega jezika otrok, ki so bili prijavljeni k dvojezičnemu pouku, se je spremenilo. Učenci so prihajali v šolo z vse manjšim ali pa celo povsem brez znanja slovenščine. Učitelji v dvojezičnih razredih nismo mogli več uspešno poučevati po sistemu, za kakršnega smo bili usposobljeni. Poučevali smo simultano, pouk je potekal izmenoma v obeh jezikih. To pa glede na različno stopnjo znanja oz. neznanja slovenskega jezika ni bilo več mogoče. Solarjev tudi ni motiviralo in uspehi so izostajali. To je bil zame najhujši problem. Vsak učitelj se po svoje trudi, da bi upošteval različne nivoje znanja slovenščine pri učencih. Na eni strani ji treba naučiti jezika tiste, ki slovenščine sploh ne znajo, na drugi strani pa je treba paziti, da se tisti otroci, ki slovensko znajo že od doma, ne dolgočasijo oz. da je pouk primeren njihovemu znanju.

Potreba in želja po dodatnem šolanju, izobraževanju in iskanju novih metod za posredovanje drugega oz. tujega jezika je bila vse bolj prisotna in vedno večja. Stalno sem razmišljala, kako bi se mogla prilagoditi novi jezikovni situaciji v razredu. Kako bi mogla ponuditi čimbolj atraktiven pouk slovenščine vsem prijavljenim otrokom, tudi tistim, ki ne znajo slovensko...

... Odkar slovenski jezik posredujem po komunikativni metodi, me pouk slovenščine spet veseli in privlači. Najbolj pa me veseli, da otroci pri učenju na ta nov dinamičen način zelo uživajo in z veseljem sodelujejo. Pouk slovenščine je zelo privlačen, tako da starši radi prijavljajo svoje otroke k dvojezičnemu pouku, kar naposled tudi ugodno vpliva na medsebojno sožitje obeh narodnih skupnosti na Koroškem."

Valerija Perger

MORAMO BOLE VÖPONÜCATI TISTO, KA NAM PONÜJAJO!

V začetki oktobra smo ravnateljci šol bili v Balatonberényu, da bi nas pripravili na to, kak leko najbogše programe napravimo za šaule. Zaka tū? Zatok, ka smo leko poglednili, kam leko pošlemo mlajše vleti v počitnicaj. Železna županija - nej tak kak druge - je vzdržala pa ohranila tabor za svoje mlajše. Istina, ne morejo ta titi šenki. Letos je trbelo na en den plačati 900 forintov. Za to so dobili prenočišče, štirikrat gesti na den, so se leko kopali v Balatoni, so leko nūcali športne objekte. Pa gde eške dobimo tau za 900 forintov pri madžarskom morji? Nin nej!

Nam na šaulo so tō poslali obvestilo o tejm. Nišče se nej glaslo. Zakoj bi se? Matična dežela, Slovenija pontija dosta vse našim mlajšom pa tau tō ne ponūcamo vō, kak bi leko. Naša šaula ma pobratene šaule, ena je Kuzma. Uni nam omogočijo že več lejt, za kakršnega mlajši leko dejo v naravoslovni tabor, gde spoznavajo živo naravo okolice. Učijo se, počivajo, majo različne programe. Na žalost, letos se niške nej glaslo.

Šaula Kuzma na koncu junija drži plavalni tabor tō. Sé tō odijo naši mlajši. Navčijo se plavati. Naša samouprava vozi mlajše, šaula Kuzma pa plača stroške pri tem, ka je včijo plavati. Stariš skoro nikše stroške nema. Celi peti klas bi leko ušo letos na morje pa so tō nej vsakšoga pistili. Zvūn toga smo dobili povabilo v "Šaulo v naravi na pomurskih turističnih kmetijah", v ekološki tabor in v poletno šaulo. V Puconce je šlau pet mlajšov, v Slivnico dve dekle, v poletno šaulo trge pa so se zelo dobro počutili. Tau je stariše tō nika nej koštalo. Ka je nej plačala matična dežela, je plačala Zveza Slovencev na Madžarskem. Leko bi šlau več mlajšov sé tō.

Kak so nam nevoščene druge šaule, štere nemajo takše možnosti! Mlajši leko dejo na morje, leko spoznajo nauve krajine, spravijo si padaše pa svoj jezik leko bogatijo.

Dragi stariške! Mislite na tau, da bi bilau dosta takši, šteri bi z veseljem vöponūcali takše možnosti za svojo deco, če bi meli! Tūdi vi ne njajte prazne te meste! Pošlite svoje mlajše, naj vidijo svet, se navčijo, ka se da. Gvūšno, ka do s tem vaši mlajši bole bogati, vam do pa (h)valežni, ka ste je pistili priti do toga bogastva in doživeti tau.

V imeni naši mlajšov se lepau zavajim matični državi, bivšemi ravnateljci šaule Kuzma, Zvezi Slovencev na Madžarskem pa Državni slovenski manjšinski samoupravi za lejpe, nepozabne, bogate dneve.

Erika Glanz

ravnateljica OŠ Gornji Senik

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo sredo ob 14.00 na 1. programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo v sredo, 29. oktobra 1997.

Ponovitev v soboto,

1. novembra ob 10.45 na 2. programu.

SVEČAN GAUDEAMUS V OBNOVLJENI GIMNAZIJI

Utihnili so gradbeni stroji, pobarvali so plotove in prometli dvorišča; potem nančnih virih z narodnostnega naslova... Bila je torej svečana ot-

s(m)o čakali 10. oktober, dan otvoritve prenovljene in dograjene monoštrke gimnazije. Razposlali so vabila (tudi jaz sem ga dobila), seveda le v madžarščini in - ob treh popoldne je bil dogodek...

Monošter, cvetoče in gospodarsko razvijajoče se mesto, potrebuje sodobno zgradbo gimnazije, to je nedvomno. Znanja željni dijaki potrebujejo dobre pogoje za izobraževanje, za graditev lastne svetle prihodnosti; no, tu so tudi slovenski dijaki, ki se lahko - če želijo - učijo slovenščino, a prisotnosti Slovencev na tem območju nobeden od treh slavnostnih govornikov (ravnatelj gimnazije, monoštrski župan in državni sekretar v madžarskem šolskem ministertvu) ni niti z besedo omenil, čeprav se govori o fi-

voritev... Brhke monoštrke mažoretke so ob zvoških pihalne godbe zaplesale za uvod na cesti pred zgradbo; potem smo se preselili v prostorno avlo;

pevski zbor je pel, nastopali so govorniki, recitatorji... Kratka slovenska recitacija, ena kitica odpete pesmi in sestavek v

slovenščini o tem, da se tu lahko učijo ta jezik. Tudi nekaj apelov in obljub. Upamo lahko samo, da bo požrtvovalna profesorica slovenskega jezika dobila v novi gimnaziji vsaj osnovne pogoje za normalno delo (tu mislim tudi zadostno število ur slovenskega jezika!) in da se blišči 10. oktobra ne bo za slovenske dijake spremenil v živo bedo vsakdanjika. Sicer pa je to bila otvoritev madžarske gimnazije, ki kot enega izmed tujih jezikov - po izbiri dijakov - ponuja tudi slovenščino, a ne tako glasno, da bi se preveč na široko slišalo... Dobro je, če smo si z določenimi stvarmi na jasnem... In dobro bi bilo, če bi kakšno ob takih priložnostih povedal tudi kdo izmed manjšinskih

funkcionarjev... Prenovljeni gimnaziji pa želimo mnogo uspešnih dijakov in zadovoljnih profesorjev! **Valerija P.**

KDOJ VARČUJE, SI SREČO KUJE

Zdi se mi, da veliko ljudi varčuje. Odrasli varčujejo tako, da vlagajo denar v banko. S prihranki si lahko kupijo na primer avto. Od staršev sem večkrat slišala, da tudi mi varčujemo. Tako smo lahko kupili avto.

Varčujejo lahko tudi otroci. Čeprav obiskujem šele peti razred osnovne šole, mi starša vlagata denar na mojo knjižnico. Mogoče bom dobila kaj denarja od staršev, babice in tete. Ko ga bo več, si bom kupila kaj koristnega. Nekateri pa denar, ki ga dobijo, porabijo raje za sladkarije in podobno. Boljše bi bilo, če bi si kupili kaj koristnega. Ljudje, ki varčujejo, sebi srečo kujejo.

**Kludia Lazar
G. Senik**

PROMETNA NAŠTEVANKA

Prometnih pravil in prometnih znakov se morajo vsi držati. Vsak jih mora poznati in upoštevati, da sebe in drugih ne spravlja v nevarnost. Kljub temu na cesti umre mnogo ljudi. Najbolj ogroženi so otroci. Zato moramo obvladati prometna pravila kot naštevanko.

- Cestišče ni igrišče!
- Na medkrajevnih cestah hodi vedno po levi strani ceste!
- Pred 12. letom starosti v avtu ne smeš sedeti na sprednjem sedežu!
- Ne tekaj na cesto med parkiranimi avtomobili!
- Vsak dan moraš biti na cesti zelo previden!

**Tamaš Gašpar
Gornji Senik**

VSI PAZIMO NA ČISTOČO

Na Gornjem Seniku v šoli je dobro pospravljeno in počiščeno. Pri malicah skrbijo za red učitelji. Imamo omarice za čevlje in oblačila, da nam stvari ne bi padale ven. Doslej me ni motilo še nič, ničesar takega torej nisem doživela, da bi lahko govorila o neredu. Pri nas je red v jedilnici in po hodnikih pa tudi v razredih. Lepa hvala za čistočo snažilkama, saj se veliko trudita za red in čistočo. Lahko pridete v našo šolo in boste videli.

**Annamaria Balogh
Gornji Senik**

POSEBEN DAN NA NAŠI ŠOLI

Že drugič je obiskalo šolo naftno podjetje Petrol, da bi razstavilo nagrajena, likovna dela v akciji Otroci odraslim '97.

Razstavo so odprli 30. septembra. Učenci šol smo imeli kratek kulturni program: deklamiranje, petje, glasba je obogatila otvoritev. Potem smo si ogledali risbe. Zelo zanimive so. Užaljeni smo, da do nas ni prišel ta razpis, saj bi tudi mi lahko sodelovali na tem natečaju. Za "tolažbo" smo dobili bogata darila: zvezke, svinčnike, risanke, mape, itd. Zahvaljujemo se v imenu učencev šole. Naše veselje je še večje danes, ko smo prejeli razpis likovnega natečaja Otroci odraslim 1997/98. Z veliko prizadevnostjo se bomo vključili v to delo.

**Učence 8. razreda
OŠ Gornji Senik**

PETROLOVA RAZSTAVA 1997

Konec septembra so na gornjeseniški osnovni šoli predstavili otroške risbe, ki jih je zbral Petrol. Prinesli so lepe slike. Podarili so nam koledarje. Razredi so dobili voščene barvice in risalne papirje. Rekli so nam, da če bomo kaj narisali, bodo naredili koledar iz naših slik. Če bo tako, bomo zelo veseli.

**Tomaž Mižer 4.r.
OŠ G. Senik**

OTROCI ODRASLIM 1996/1997

PORABSKI DAN NA SEJMU GOSTINSTVA IN TURIZMA V MARIBORU

SLIKE NOSIJO SPOROČILO

12. oktobra smo srečali v Monoštru precej znanih ljudi, tako iz Madžarske kot iz Slovenije, med njimi veleposlanika in sode-

na Madžarskem. Umetnika je zbranim predstavila umetnostna zgodovinarica Tanja Tratnik Pogačar.

simbolike in kritike." Roman Veras se je v Monoštru predstavil z nekaterimi deli iz starejšega ustvarjalnega obdobja, bistvo njegove razstave pa pomenijo slike iz cikla Martin Krpan. Otvoritev je s svojim nastopom popestril brat g. Verasa, dramski igralec Bogomir Veras, ki je nastopil s monokabaretom o Martinu Krpanu.

lavce veleposlaništev, državne sekretarje, parlamentarne poslance, prva-ke strank, sodelavce gospodarskih zbornic in bi lahko vrsto še dolgo nadaljevala, dokler bi prišla do navadnih obiskovalcev.

Kaj je bil dogodek, ki je povzročil toliko zanimanja? Otvoritev razstave slikarja **Romana Verasa**, do katere je prišlo v organizaciji Mestnega kulturnega centra v Monoštru ter Zveze Slovencev

Na vabilu pa smo lahko prebrali naslednjo samoopoved:

"Vsebinska pripovedke (Martin Krpan) me je vodila k njeni slikarski upodobitvi, še posebej zato, ker sem eden tistih, ki verjame, da je zgodba tudi politična satira. Politična satira pa naj bi bil tudi slikarski opus, le da sem ga prenesel v novejši čas, v čas slovenske osamosvojitve. Želel sem, da bi bile tudi moje slike polne

Slike R. Verasa so bila zelo všeč tudi madžarskim obiskovalcem, kljub temu, da literarne podlage niso podrobno poznali. Razstava je na ogled do konca tedna.

M.S.

NIKA ZA SMEJ

Ključ

Dva mladiva v ednem kmičnom parki seglita pa se fejsť radiva mata. Ze ne vidita pa ne čujeta od velke lübezni, gda napamet vzetata, ka eden moški prauto njima de. Te moški si zdaj na tisto stolicu doj sede, gde njiva sedita pa začne mlado žensko gledati.

Zdaj te zalübleni moški etak pravi: "Vi ste pa spoj nesramni. Ne dojde, ka ste se es privilekli, zdaj eške tuj naja zijate. Kakšo delo je tau?" Moški pa: "Ne bojte name čemerni. Ge vas rejsan neškem mautiti. Samo sam zatok es prišo, ka bi rad od stanovanja (lakás) klüch sproso od svoje žene."

Malo špajsko

Predjan policaj v red postavi svoje policaje pa njim komandira: "Lejvo nogau gor zdigniti!" Eden policaj je pa nevedoč pravo nogau gor zdigno. Predjan se pa dere: "Šteri je pa takšo tele, ka je obedvej noge gor zdigno?"

Lače

Etognauk je naš Janči v Varaš ušo, pa si je edne lače kúpo. Tak za dva kedna pa

po Varaša odi pa pá v tisto bauto not stauipi. Bautoš ga spozna pa ga etak pita: "Na, gospaud, dobre so vam tiste lače, ka ste etognauk tuj kúpili?" Janči pa: "Sploj so mi dobre, líki zatok níkša mala navola je itak z njimi." Bautoš: "Ka pa je?" "Nika drugo nej, samo če si je nase dejem, najvnmjo gombo vsigdar morem oprejto njati," pravi Janči. "Pa zakoj, male so vam?" pita bautoš. Janči pa: "Nej, nej so mi male. Samo če škem vüvideti iz lač, te si morem gombo odkapčniti."

I.B.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od
katerih se plačuje davek od
prometa proizvodov po 13.točki
tarife 3. zakona o prometnem
davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.